

اثر گزارش مشروط حسابرسی بر روش‌های تأمین مالی

دکتر محمد حسین ستایش^۱

ابوالفضل گرگانی فیروزجاه^۲

Archive of SID

^۱دانشیار حسابداری دانشگاه شیراز [Email:setayesh@shirazu.ac.ir](mailto:setayesh@shirazu.ac.ir)

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز

اثر گزارش مشروط حسابرسی بر روش‌های تأمین مالی

چکیده

هدف این مقاله بررسی رابطه بین گزارش مشروط و روش‌های تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. جامعه آماری این پژوهش را ۷۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل می‌دهد که در طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۹ مورد بررسی قرار گرفته است. از تحلیل آماری رگرسیون خطی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شده است. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین گزارش مشروط و تأمین مالی داخلی شرکت‌ها رابطه منفی معناداری وجود دارد و از سوی دیگر بین گزارش مشروط با تأمین مالی خارجی و نسبت تأمین مالی داخلی به خارجی رابطه معناداری وجود ندارد. نتایج پژوهش در خصوص متغیرهای کنترلی نشان‌دهنده آن است که بین اندازه شرکت‌ها و تأمین مالی داخلی آن‌ها رابطه مثبت معنادار و بین عمر و اهرم مالی شرکت‌ها با تأمین مالی داخلی آن‌ها رابطه منفی معناداری وجود دارد. همینطور، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین اندازه، عمر و اهرم مالی شرکت‌ها با تأمین مالی خارجی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: گزارش مشروط، روش‌های تأمین منابع مالی، روش‌های تأمین مالی داخلی روش‌های تأمین مالی خارجی.

مقدمه

تصمیم‌گیری‌های اقتصادی نیازمند اطلاعاتی است که بتوان با کمک آن‌ها منابع موجود و در دسترس را به گونه‌ای مطلوب تخصیص داد. یکی از مهمترین عوامل تصمیم‌گیری صحیح در مورد تخصیص بهینه منابع محدود مالی بازار سرمایه، گزارش حسابرسان مستقل در مورد صورت‌های مالی شرکت‌ها می‌باشد.

اطلاعات مبنای اساسی تصمیم‌گیری‌ها است. جهت دار بودن، گمراه‌کنندگی، نامربوط بودن و ناقص بودن اطلاعات می‌تواند منجر به تصمیم‌گیری غلط شود و به تصمیم‌گیرنده زیان وارد کند. در شرایطی که این تصمیم‌گیری‌ها پیامدهای مهم اقتصادی داشته باشند، تصمیم‌گیرنده اهمیت بیشتری برای کسب اطمینان از کیفیت اطلاعات دریافت شده قائل می‌شود (حساس یگانه و یعقوبی منش، ۱۳۸۲: ۴).

مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی به ویژه فعالان در بخش صنعت، برای ادامه‌ی حیات و فعالیت‌های تولیدی خود و همچنین توسعه‌ی فعالیت‌ها، به سرمایه‌های کلان نیاز دارند. همچنین، این مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی برای تأمین سرمایه‌ی مورد نیاز خود وابستگی شدیدی به بازارهای مالی دارند. نقش این بازارها در اختیار گذاشتن سرمایه‌های لازم برای مؤسسات و شرکت‌ها است (ابزری و همکاران، ۱۳۸۶: ۲). در این بازارها یکی از عواملی که سرمایه‌گذاران بر مبنای آن تصمیم به تخصیص منابع محدود مالی خود می‌گیرند، اطلاعات مربوط به وضعیت مالی مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی است. سرمایه‌گذاران سعی می‌کنند در این بازارها با قطعیت مطلوبی تصمیم‌گیری کنند، تا از حفظ منابع مالی خود اطمینان منطقی داشته باشند. یکی از اطلاعاتی که سرمایه‌گذاران در تصمیم‌گیری‌های خود از آن بهره می‌برند، گزارش مشروط حسابرسی است. با توجه به این موضوع که حسابرس هنگامی اظهار نظر مشروط ارائه می‌کند که حداقل در طی دوره مورد رسیدگی یک عدم قطعیت بااهمیتی که مدیریت نمی‌تواند یا مایل نیست آن را تقویم و در صورتهای مالی منعکس کند، وجود داشته باشد (ایلویت^۳، ۱۹۸۳: ۴)، می‌توان انتظار داشت گزارش مشروط سبب ایجاد پیامدهای اقتصادی و مالی برای مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی در بازارهای مالی شود که از آن می‌توان به مشکلات در تأمین منابع مالی و کاهش ارزش سهام این مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی در بازارهای مالی نام برد.

با توجه به موارد بالا این پرسش مطرح می‌شود که: آیا ارتباط معناداری بین گزارش مشروط حسابرس و روش‌های تأمین مالی آن‌ها وجود دارد یا خیر؟ بنابراین هدف اصلی این مقاله بررسی ارتباط بین گزارش مشروط حسابرس و روش‌های تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. اهمیت این پژوهش در این است که به تدوین کنندگان قوانین، سرمایه‌گذاران، اداره-کنندگان شرکت‌ها و سایر تصمیم‌گیرندگان نشان می‌دهد که چه ارتباطی بین ارکان راهبری شرکت و مدیریت تأمین مالی آن وجود دارد و آن‌ها بر این اساس تصمیم‌های آگاهانه‌تری اتخاذ می‌کنند.

۲. مبانی نظری پژوهش

۲.۱. روش‌های تأمین مالی

شرکت‌ها در تصمیمات تأمین مالی، با دو منبع تأمین مالی داخلی^۴ و تأمین مالی خارجی^۵ روبه‌رو هستند. منابع مالی داخلی، شامل جریان‌های وجوه نقد حاصل از فعالیت‌ها، فروش دارایی‌های و سود انباشته و منابع خارجی در برگرفته‌ی وجوه تحصیل شده از طریق بازار مالی مانند، انتشار اوراق مشارکت، صدور سهام جدید و دریافت تسهیلات از بانک هستند. مدیران باید تصمیم بگیرند وجوه مورد

^۳ - Elliott

^۴ - Internal financing

^۵ - External financing

نیاز خود را چگونه تأمین کنند و منابع مالی در دسترس را چگونه مصرف کنند. آنان می‌توانند این منابع مالی را صرف پرداخت سود به سهامداران، اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری سودآور، تسویه‌ی بدهی‌های موعده رسیده و افزایش سرمایه‌ی در گردش، کنند (فرانک^۶ و گویال^۷، ۲۰۰۳).

شرکت به دلایلی متعددی تأمین مالی داخلی را بر تأمین مالی خارجی، ترجیح می‌دهند، از آن دلایل می‌توان به انعطاف پذیری بیشتر مدیران در تأمین منابع مورد نیاز پروژه‌های سرمایه‌گذاری نام برد، همچنین شرکت‌ها در زمان استفاده از منابع خارجی، مجبور به تحمل هزینه‌های قانونی، حسابداری، حق الزحمه‌های ظهنویسی و مانند آن هستند که اغلب اوقات، این گونه هزینه‌ها در زمان استفاده از تأمین مالی داخلی، وجود ندارند. از دیگر دلایل ترجیح دادن روش تأمین مالی داخلی را بر تأمین مالی خارجی توسط شرکت‌ها می‌توان به کمتر از واقع ارزیابی کردن اوراق بهادار جدید به دلیل وجود عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و سرمایه‌گذاران عنوان کرد که موجبات انتقال ثروت از سهامداران موجود به سهامداران جدید را فراهم می‌کند (چل پارک^۸ و پینکس^۹، ۱۹۹۷).

۲.۱. گزارش حسابرسی

گزارش حسابرسی شرکت‌ها، بازتاب نیازهای اطلاعاتی و انتظارات گروه‌های گوناگون استفاده‌کننده از صورت‌های مالی همچون سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، دولت و مدیران است که برای اتخاذ تصمیمات درست اقتصادی همانند برنامه‌ریزی و اعمال نظارت، به این اطلاعات نیاز دارند.

رشد فزاینده اقتصادی و پیچیدگی‌های جامعه، نیاز به اطلاعات اقتصادی مربوط و به دنبال آن سیستم‌های اطلاعاتی و همچنین فرایندهای مولد اطلاعات را توجیه کرده و نیاز به حسابرسی را به عنوان بخشی از فرآیند گزارشگری افزایش داده است (نیکخواه آزاد، ۱۳۷۹). برخی از پژوهشگران از جمله هیز^{۱۰} و شیلدر^{۱۱}، (۱۹۹۹: ۵-۶) و لین^{۱۲} و چان^{۱۳}، (۲۰۰۰: ۵۶۳)، بر این باورند یکی از راه‌های توسعه اقتصادی و افزایش رفاه عمومی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی است. سرمایه‌گذاران خارجی خواهان اطلاعات تایید شده توسط حسابرسان هستند تا منابع مالی خود را با تصمیم درست و منطقی سرمایه‌گذاری کنند.

۲.۳. گزارش حسابرسی و روش‌های تأمین مالی

شرکت‌ها زمانی محدودیت در تأمین مالی دارند که بین هزینه‌های داخلی و هزینه‌های خارجی وجوه تخصیص داده شده با یک شکاف روبه رو باشند. از دلایل عمده وجود اختلاف بین هزینه تأمین مالی داخلی و خارجی، عدم تقارن اطلاعاتی و مشکلات نمایندگی را می‌توان نام برد (فزاری^{۱۴} و همکاران، ۱۹۸۸). همچنین گزارش حسابرسی موجب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و همچنین موجب اعتبار بخشیدن به گزارش‌های سالانه شرکت‌ها می‌شود، اما دریافت گزارش تعدیل‌شده موجب کاهش کیفیت اطلاعات و بیانگر نوعی شکاف اطلاعاتی بین مدیران و سرمایه‌گذاران است، به بیان دقیق‌تر دریافت گزارش تعدیل‌شده توسط شرکت‌ها نشان‌دهنده عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد (لین و همکاران، ۲۰۱۱: ۵). همچنین در ادبیات نظری تأمین منابع مالی، یکی از دلایل مشکلات

^۶- Frank

^۷- Goyal

^۸- Chul

^۹- Pincus

^{۱۰}- Hayes

^{۱۱}- Schilder

^{۱۲}- Lin

^{۱۳}- Chan

^{۱۴}- Fazzari et al.

تأمین مالی، عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد (فزاری و همکاران^{۱۵}، ۱۹۸۸ و چل^{۱۶} و پینکس^{۱۷}، ۲۰۰۱). بر اساس این نظریه انتظار می‌رود شرکت‌هایی که گزارش حسابرسی آنها تعدیل می‌شود، دچار مشکلاتی در تأمین منابع مالی شوند. کوهن و همکاران^{۱۸} (۱۹۶۶)، اورگلر^{۱۹} (۱۹۷۰)، استیس^{۲۰} و ریمر^{۲۱} (۱۹۷۷)، هوگتن^{۲۲} (۱۹۸۳) و فیرس^{۲۳} (۱۹۷۹) به بررسی تأثیر گزارش حسابرس مقبول در مقابل گزارش مشروط بر روی بانکداران پرداختند، در این میان نتایج کوهن و همکاران (۱۹۶۶)، اورگلر (۱۹۷۰) و استیس و ریمر (۱۹۷۷) بر مؤثر بودن گزارش حسابرسی بر بانکداران را حکایت می‌کند، اما در مقابل نتایج هوگتن (۱۹۸۳) و فیرس (۱۹۷۹) بر مؤثر بودن گزارش حسابرسی بر بانکداران حکایت نمی‌کند. کالای^{۲۴} (۱۹۸۲)، واتس^{۲۵} و زیمرمن^{۲۶} (۱۹۹۰)، جنسن^{۲۷} و مک لینگ^{۲۸} (۱۹۷۶) و بنستن^{۲۹} (۱۹۸۵) همگی با اثبات ارتباط تأمین-کنندگان مالی با تقاضا برای حسابرسی توانستند بین حسابرسی مستقل از جنبه‌های گوناگون با تصمیم‌گیری اعطای اعتبار روابطی برقرار سازند.

۳. پیشینه پژوهش

۳.۱. پیشینه خارجی

میلر و همکاران^{۳۰} (۱۹۹۳) در پژوهشی به بررسی برداشت‌های وام‌دهندگان از فرم جدید گزارش حسابرسی با استفاده از نظرات ۱۰۴۰ نفر از بانکداران پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد، فرم جدید توانسته است ارتباط مناسبی بین مندرجات گزارش و استفاده-کنندگان بوجود آورد. نتیجه نهایی پژوهش آنها بیانگر تغییر در برداشت‌های بانکداران در دو نوع گزارش حسابرسی فرم جدید و قدیم می‌باشد. این تغییر نشانگر توجه بانکداران به گزارش‌های حسابرسی است. بلک ویل^{۳۱} و وینترز^{۳۲} (۱۹۹۷) در پژوهش خود تحت عنوان شواهدی از ارزش اقتصادی حسابرسی در فرآیند وام‌دهی نشان داده-اند که شرکت‌های دارای گزارش حسابرسی توانسته‌اند از وام با نرخ بهره کمتری استفاده نمایند. نمونه انتخابی آنها مشتمل بر ۲۱۲ پرونده وام بوده است، از نظر آنها هزینه حسابرسی از مابه‌التفاوت نرخ سود بانکی پویش داده می‌شود. ژوئن لین و همکاران^{۳۳} (۲۰۰۳) در پژوهشی به بررسی تجربی رابطه‌ی محتوای اطلاعاتی گزارش حسابرس و استفاده‌کنندگان گزارش حسابرسی پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان می‌دهد گزارش مشروط تأثیر منفی بر اعتبار صورت‌های مالی شرکت‌ها می-گذارد؛ اما با این حال ارتباط معناداری بین محتوای اطلاعاتی گزارش حسابرسی و تصمیم‌های اقتصادی اعتباردهندگان، سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان وجود ندارد.

^{۱۵} - Fazzari et al.

^{۱۶} - Chul

^{۱۷} - Pincus

^{۱۸} - Cohen et al.

^{۱۹} - Orgler

^{۲۰} - Estes

^{۲۱} - Reimer

^{۲۲} - Houghton

^{۲۳} - Firth

^{۲۴} - Kalay

^{۲۵} - Watts

^{۲۶} - Zimmerman

^{۲۷} - Jensen

^{۲۸} - Meckling

^{۲۹} - Benston

^{۳۰} - Miller et al.

^{۳۱} - Blackwell

^{۳۲} - Wintres

^{۳۳} - Jun Lin et al.

لین و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی پیامدهای اقتصادی دریافت گزارش تعدیل شده طی سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۶ می‌پردازند. آنها با عنوان اینکه نداشتن پیامد اقتصادی گزارش‌های تعدیل شده می‌تواند احتمال تعدیل شدن میانگین سالانه ۱۱٪ گزارش‌های حسابرسی شرکت‌های چینی از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۹ باشد، به بررسی این احتمال می‌پردازند. نتایج پژوهش آنها با استفاده از داده‌های ۹۲۴۹ سال-شرکت نشان می‌دهد، دریافت گزارش تعدیل شده تأثیری بر محدودیت مالی شرکت‌ها ندارد، همچنین آنها عنوان می‌کنند که دریافت گزارش تعدیل شده بر اعتباردهندگان مالی و همچنین بر دولت در پرداخت یارانه‌ها و سایر کمک‌های مالی و اعتباری اثر گذار نیست.

کاباجه و همکاران^{۳۴} (۲۰۱۲) در پژوهشی به بررسی محتوای اطلاعاتی گزارش حسابرسی بر روی تصمیم‌های وام‌دهندگان و دیدگاه مدیران پرداختند. نتایج پژوهش با استفاده از نظرات ۱۰ بانک و ۳۰ شرکت بزرگ صنعتی و دولتی در کشور اردن نشان می‌دهد، گزارش حسابرسی دارای محتوای اطلاعاتی مناسبی بر روی بانک‌ها و مدیران نیست؛ اما به طور کامل نیز گزارش حسابرسی بر روی تصمیمات آنان خنثی نمی‌باشد.

۳.۲. پیشنهاد داخلی

حساس یگانه و مدنی (۱۳۸۳) در پژوهش خود به بررسی تأثیر گزارش حسابرسی مستقل در تصمیم‌گیری اعتباردهندگان (بانک‌های ایران) پرداختند. یافته‌های پژوهش آنان از طریق جمع‌آوری ۷۶ پرسشنامه از تصمیم‌گیرندگان و مسئولین پرداخت اعتبار در سیستم بانکی بدست آمده است. نتایج پژوهش آنان نشان می‌دهد، ارتباط قوی و معناداری بین گزارش حسابرسی و تصمیم‌گیری اعتبار وجود ندارد. همچنین آنان عنوان می‌کنند در صورت ثبات سایر شرایط وام، گزارش حسابرسی دخالت نسبی در تصمیم‌گیری دارد. از طرف دیگر رفتارهای اعتباردهندگان تقریباً از یک مدل نسبی و الگوی معین پیروی می‌کند. همچنین نوع شخصیت اعتبار گیرنده و نوع وام در تصمیم‌گیری مؤثرند و گروه‌های مختلف اعتباردهنده از نظر جایگاه سازمانی یا تحصیلات و سابقه کار دیدگاه یکسانی نسبت به نقش حسابرسی مستقل در تصمیم‌گیری اعتبار دارند.

ابزری و همکاران (۱۳۸۶) در پژوهشی به بررسی و تجزیه و تحلیل روش‌های تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۲ پرداختند. نتایج آنان نشان می‌دهد، با وجود عدم تفاوت معناداری بین استفاده از روش‌های مختلف تأمین مالی (سود انباشته، سهام، و بدهی) بین شرکت‌های مورد مطالعه، بین نحوه‌ی تأمین مالی شرکت‌ها و اندازه آن‌ها یک ارتباط معناداری وجود دارد و با گسترش اندازه‌ی شرکت‌ها استفاده از سود انباشته و سهام برای تأمین مالی افزایش می‌یابد. همچنین، آنان در پژوهش خود بیان کردند، با وجود ارتباط بین نحوه‌ی تأمین مالی شرکت‌ها و میزان دارایی‌های ثابت آن‌ها، بین نحوه‌ی تأمین مالی شرکت‌ها و ظرفیت سودآوری آن‌ها ارتباط معناداری مشاهده نشده است.

مهدوی و غیوری مقدم (۱۳۸۹) در پژوهشی به بررسی محتوای اطلاعاتی گزارش مشروط حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج پژوهش آنان بیانگر نبود تفاوت معناداری بین بازده غیرعادی حاصل از انتشار گزارش مشروط و مقبول حسابرسی است. همچنین آنان در پژوهش خود عنوان می‌کنند، گزارش مشروط حسابرسی نسبت به گزارش مقبول برای استفاده‌کنندگان، دارای محتوای اطلاعاتی افزون بر سایر گزارش‌ها نیست.

^{۳۴} - Kabajeh et al.

۴. فرضیه‌های پژوهش

در راستای دستیابی به هدف‌های پژوهش در این مقاله با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش مطرح شده، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر تدوین شده است:

- فرضیه ۱- بین گزارش مشروط حسابرسی و خالص تغییر در تأمین مالی برون سازمانی شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه ۲- بین گزارش مشروط حسابرسی و خالص تغییر در تأمین مالی درون سازمانی شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه ۳- بین گزارش مشروط حسابرسی و نسبت خالص تغییر تأمین مالی درون سازمانی به تأمین مالی برون سازمانی شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.

۵. روش پژوهش

این پژوهش از نوع پژوهش‌های شبه‌تجربی است؛ که به لحاظ هدف در زمره پژوهش‌های کاربردی، قرار می‌گیرد. اطلاعات مورد نیاز شرکت‌ها از طریق نرم‌افزار تدبیر پرداز و سایت رسمی سازمان بورس اوراق بهادار گردآوری شده‌اند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار اکسل آماده و سپس با استفاده از نرم‌افزار SPSS-۱۹ تجزیه و تحلیل نهایی انجام گرفته است.

۵.۱. دوره مورد آزمون، جامعه و نمونه آماری

دوره مورد مطالعه یک دوره زمانی هفت ساله بر اساس صورت‌های مالی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۹ است. شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، جامعه آماری پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهند. به علت وجود برخی ناهماهنگی‌ها میان اعضای جامعه، شرایط زیر برای انتخاب نمونه آماری قرار داده شده و نمونه با توجه به شرایط زیر انتخاب شده است:

۱. سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند ماه هر سال باشد.
 ۲. شرکت طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۹، تغییر سال مالی نداده باشد.
 ۳. اطلاعات مالی مورد نیاز به منظور استخراج داده‌های مورد نیاز در دسترس باشد.
 ۴. تا پایان سال مالی ۱۳۸۱ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد.
 ۵. جزء بانک‌ها و مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ و لیزینگ‌ها) نباشد؛ زیرا افشای اطلاعات مالی و ساختارهای راهبری شرکتی در آن‌ها متفاوت است.
- با توجه به شرایط و اعمال محدودیت‌های یاد شده، تعداد ۷۶ شرکت در دوره زمانی ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۹ به عنوان نمونه انتخاب شد.

۶. نحوه اندازه‌گیری و تعریف متغیرها

۶.۱. متغیر مستقل

متغیر مستقل این پژوهش گزارش مشروط حسابرسی است. اظهار نظر مشروط، هنگامی اظهار می‌شود که حسابرسی به این نتیجه‌گیری رسیده که نظر مقبول نمی‌تواند اظهار شود، اما اثر هر گونه توافق با مدیریت یا محدودیت در دامنه رسیدگی چنان با اهمیت و فراگیر (اساسی) نیست که مستلزم اظهار مردود یا عدم اظهار نظر شود.

خالص تغییر در تأمین مالی داخلی

منابع حاصل از جریان‌های وجوه نقد حاصل از فعالیت عملیاتی، فروش دارایی‌ها و سود انباشته منابع مالی داخلی شرکت‌ها را تشکیل می‌دهند. در این پژوهش از خالص تغییر در تأمین مالی داخلی جهت محاسبه تأمین داخلی استفاده می‌شود. در این پژوهش خالص تغییر در تأمین مالی از روش زیر بدست می‌آید:

(۱) خالص تغییر در تأمین مالی داخلی = وجه نقد حاصل از عملیات + وجوه حاصل از فروش دارایی‌ها.

خالص تغییر در تأمین مالی داخلی در این پژوهش بر متوسط کل دارایی‌ها، تقسیم و همگن شده است.

خالص تغییر در تأمین مالی خارجی

منابع حاصل از وجوه تحصیل شده از طریق بازار مالی مانند انتشار اوراق مشارکت، صدور سهام جدید و دریافت تسهیلات مالی از بانک، منابع مالی برون سازمانی شرکت‌ها را تشکیل می‌دهد. با توجه به اینکه دریافت گزارش تعدیل شده توسط شرکت‌ها نشان‌دهنده عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد (لین و همکاران، ۲۰۱۱: ۵) و عدم تقارن اطلاعاتی نیز موجب کاهش در تأمین منابع برون سازمانی می‌شود، می‌توان انتظار داشت بین گزارش مشروط و تأمین برون سازمانی رابطه منفی وجود دارد.

در این پژوهش خالص تغییر در تأمین منابع برون سازمانی برابر است با حاصل جمع خالص تغییر در سرمایه تأمین شده از محل منابع برون‌سازمانی بعلاوه خالص تغییر در بدهی‌های ایجاد شده به منظور تأمین مالی است.

خالص تغییر در سرمایه تأمین شده از محل منابع خارجی

در این پژوهش خالص تغییر در سرمایه تأمین شده از محل منابع خارجی از روش زیر بدست می‌آید:

(۲) خالص تغییر در سرمایه تأمین شده از محل منابع خارجی = آورده نقدی صاحبان سهام - سود پرداختی.

خالص تغییر در بدهی‌های ایجاد شده به منظور تأمین مالی

در این پژوهش خالص تغییر در بدهی‌های ایجاد شده به منظور تأمین مالی از روش زیر بدست می‌آید.

(۳) خالص تغییر در بدهی‌های ایجاد شده به منظور تأمین مالی = خالص افزایش وجوه نقد از محل بدهی‌ها از بخش فعالیت‌های تأمین مالی - مالیات بر درآمد پرداختی.

خالص تغییر در تأمین منابع داخلی و خارجی از دو دیدگاه ترازنامه و صورت جریان وجوه نقد بدست می‌آید (کردستانی و نجفی عمران، ۱۳۸۹). در این پژوهش خالص تغییر در تأمین منابع مالی داخلی و خارجی از دیدگاه صورت جریان وجوه نقد بدست آمده است. خالص تغییر در تأمین منابع مالی داخلی و خارجی از دیدگاه صورت جریان وجوه نقد در پژوهش کردستانی و نجفی عمران (۱۳۸۹) و ستایش و گرگانی فیروزجاه (۱۳۹۱) نیز به همین طریق اندازه‌گیری شده است.

نسبت تأمین مالی درون سازمانی به تأمین مالی برون سازمانی

شرکت به دلایلی تأمین مالی درون سازمانی را بر تأمین مالی برون سازمانی ترجیح می‌دهند که از آن دلایل، وجود عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و سرمایه‌گذاران برون سازمانی درباره‌ی فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت است، سرمایه‌گذاران ممکن است به این دلیل اوراق بهادار جدید شرکت‌ها را کمتر از واقع ارزیابی و موجبات انتقال ثروت را از سهامداران موجود به سهامداران جدید فراهم آورد (چل و پینکس، ۲۰۰۱: ۱۸).

بنابراین هزینه تأمین مالی درون سازمانی، کم‌تر از هزینه‌های تأمین برون سازمانی است. با توجه به اینکه دریافت گزارش تعدیل شده توسط شرکت‌ها نشان‌دهنده عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد (لین و همکاران، ۲۰۱۱: ۵). انتظار می‌رود، بین نسبت تأمین مالی درون سازمانی به تأمین مالی برون سازمانی و گزارش مشروط رابطه مثبتی وجود داشته باشد.

۳.۶. متغیرهای کنترلی:

اندازه شرکت: شرکت‌های کوچک نسبت به شرکت‌های بزرگ، دارای هزینه‌های بالاتر تأمین مالی خارجی و دسترسی محدودتر به بازارهای سرمایه هستند (جورج^{۳۵} و همکاران، ۲۰۰۵: ۶-۸ و ارسلان^{۳۶} و همکاران، ۲۰۰۶: ۸-۹). بنابراین، در این پژوهش متغیر اندازه شرکت که توسط لگاریتم طبیعی ارزش بازار سهام اندازه‌گیری می‌شود؛ به عنوان متغیر کنترلی استفاده شده است. این متغیر در پژوهش‌های چل پارک و پینکس (۱۹۹۷)، نمازی و منفرد مهارلوئی (۱۳۹۰) و ستایش و گرگانی فیروزجاه (۱۳۹۱) نیز با همین تعریف به کار رفته است.

اهرم مالی: انتظار می‌رود شرکت‌های با اهرم مالی بالا، مشکلات بیشتری در تأمین مالی خارجی داشته باشند و نسبت به شرکت‌های با نسبت اهرمی پایین‌تر، با محدودیت‌های مالی بیشتری مواجه باشند (جورج و همکاران، ۲۰۰۵: ۶-۸). بنابراین، اهرم مالی از تقسیم جمع بدهی شرکت بر جمع دارایی‌های آن، به دست می‌آید. این متغیر در پژوهش‌های لین و همکاران (۲۰۱۱) و کردستانی و نجفی عمران (۱۳۸۹) نیز با همین تعریف به کار رفته است.

عمر شرکت: شرکت‌های با عمر بالا به دلیل وضعیت اعتباری بهتر و دسترسی سریع‌تر و آسان‌تر به اطلاعات خود، از محدودیت کم‌تری برخوردارند. شرکت‌های جوان‌تر ریسک اطلاعاتی بالاتری دارند و به این دلیل، باید دارای محدودیت تأمین مالی خارجی بیشتری باشند (جورج و همکاران، ۲۰۰۵: ۶-۸ و ارسلان و همکاران، ۲۰۰۶: ۹). بنابراین، در این پژوهش نیز متغیر عمر شرکت که به وسیله تعداد سال‌هایی که از سال تأسیس شرکت سپری شده است تا پایان آخرین سال دوره مورد مطالعه پژوهش اندازه‌گیری شده است؛ به عنوان متغیر کنترلی استفاده شده است. این متغیر در پژوهش نمازی و منفرد مهارلوئی (۱۳۹۰) و ستایش و گرگانی فیروزجاه (۱۳۹۱) نیز به وسیله تعداد سال‌های سپری شده از سال تأسیس شرکت تا هر یک از سال‌های مورد مطالعه اندازه‌گیری شده است. در جدول شماره ۱ نام معمول متغیرهای مورد مطالعه در خصوص آزمون فرضیه‌های پژوهش و نام اختصاری مربوط به هر یک ارائه شده است.

جدول ۱. متغیرها و علائم اختصاری استفاده شده در این پژوهش

نام متغیر	نام اختصاری	نام متغیر	نام اختصاری
گزارش مشروط	MAO_FT	اهرم مالی	Lev
خالص تغییر در تأمین مالی خارجی	$\Delta XFin_{i,t}$	اندازه شرکت	Size
خالص تغییر در بدهی‌های ایجاد شده به منظور تأمین مالی	$\Delta Debt_{i,t}$	عمر شرکت	Age

^{۳۴}- George
^{۳۵}- Arsalan

$\Delta IFin_{i,t}$	خالص تغییر در تأمین مالی داخلی	$\frac{\Delta IFin_{i,t}}{\Delta XFin_{i,t}}$	نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی
-	-	$\Delta Equity_{i,t}$	خالص تغییر در سرمایه تأمین شده

۷- یافته‌های پژوهش

به منظور بررسی هدف پژوهش در این مقاله فرضیه‌های پژوهش طراحی و مورد آزمون قرار گرفت. نتایج آماری حاصل از آزمون این فرضیه‌ها در جدول‌های ۲ الی ۵ ارائه شده است.

۷.۱. آمار توصیفی

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای مورد استفاده در این پژوهش

متغیرها	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	تعداد
گزارش مشروط	۰/۵۷۵	۱	۰	۰/۴۹۴	۵۳۲
خالص تغییر در تأمین مالی داخلی	۰/۱۴۰	۱/۸۲	-۰/۳۳۶	۰/۱۵۷	۵۳۲
خالص تغییر در تأمین مالی خارجی	۶۲۸۶۶۹/۶۷۷۰	۴۹۱۲۵۰۵۵	-۱۹۷۵۳۶	۳۹۵۴۲۲۲/۶۵۹	۵۳۲
نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی	۹/۸۶۸	۷۱۴۳	-۱۶۵۰/۴	۳۱۹/۶۱۵	۵۳۲
اهرم مالی	۰/۶۶۰	۱/۳۶	۰/۰۷۱	۰/۱۷۰	۵۳۲
اندازه شرکت	۲۶/۲۴۵	۳۰/۱۴	۲۳/۶۱	۱/۷۵	۵۳۲
عمر شرکت	۳۲/۸۱۷	۵۸	۴	۱۲/۵۵	۵۳۲

به منظور تجزیه و تحلیل اولیه داده‌ها، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۲ ارائه شده است. در جدول شماره ۲ آمار توصیفی داده‌های کمی مورد مطالعه برای استفاده در رگرسیون خطی می‌باشد. جدول ۲ نشان‌دهنده میانگین، حداکثر، حداقل، انحراف معیار و تعداد مشاهدات است. میزان میانگین مشاهده شده نوع گزارش نشان‌دهنده آن است که بیش از ۵۰ درصد شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران گزارش حسابرسی را از نوع مشروط دریافت می‌کنند. این امر نشان‌دهنده این موضوع است که عدم تقارن اطلاعاتی بالایی بین شرکت و استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی وجود دارد، که می‌تواند بیانگر یک بازار نامطمئن باشد، همچنین این موضوع شاید موجب شود سرمایه کمتری به بازار عرضه شود در مقایسه با زمانی که فرض شود بیشتر گزارش شرکت‌ها از نوع مقبول است. همچنین، میزان میانگین مشاهده شده در مورد تأمین منابع مالی داخلی و خارجی نشان می‌دهد، میزان اتکا شرکت‌ها بر تأمین مالی داخلی بیشتر از تأمین مالی خارجی می‌باشد.

۲.۷. آمار استنباطی

پس از محاسبه کلیه متغیرهای پژوهش، فرضیه‌های پژوهش با استفاده از داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش، به وسیله مدل رگرسیونی خطی مورد آزمون قرار گرفته است.

فرضیه اول:

در جدول شماره ۳ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون فرضیه اول آورده شده است. همانطور که جدول شماره ۳ نشان می‌دهد، مقدار آماره F برابر با ۳۵/۷۶۳، بیانگر معنادار بودن مدل در سطح ۹۵ درصد است. همچنین، همانطور که جدول شماره ۳ نشان می‌دهد، مقدار R یا به عبارت دیگر رابطه ساده میان متغیرها برابر با ۰/۴۶۵ است. مقدار R^2 برابر با ۰/۲۱۶ به این معنی است که ۰/۲۱۰ درصد از خالص تغییرات مربوط به تأمین مالی داخلی شرکت‌ها را می‌توان با استفاده از متغیرهای مدل رگرسیونی پیش‌بینی کرد. همچنین، با توجه به مقدار آماره‌ی دوربین واتسون که برابر با ۲/۰۱۳ است، وجود خود همبستگی سریالی مرتبه اول را در اجزای اخلال رگرسیون رد می‌کند.

همچنین، با توجه به سطح معناداری مربوطه در جدول شماره ۳ ملاحظه می‌شود که بین گزارش مشروط و خالص تغییر در تأمین مالی داخلی شرکت‌ها رابطه معناداری وجود دارد. از این رو، فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. همچنین، نتایج متغیرهای کنترلی نشان‌دهنده آن است که بین عمر و اندازه و اهرم مالی شرکت با خالص تغییر در تأمین مالی داخلی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

جدول ۳. جدول ضرایب

متغیر وابسته: خالص تغییر در تأمین مالی داخلی					
متغیرها	ضرائب	آماره t	خطای استاندارد	سطح معناداری	
عمر شرکت	-۰/۱۵۵	-۳/۹۴۰	۰/۰۲۳	۰/۰۰۵*	
اندازه شرکت	۰/۱۳۹	۳/۴۹۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱*	
اهرم مالی	-۰/۳۲۵	-۸/۰۹۰	۰/۰۲۹	۰/۰۰۵*	
گزارش مشروط	-۰/۱۲۷	-۳/۱۷۵	۰/۰۱۰	۰/۰۰۲*	
مقدار ثابت	۰/۱۸۴	۲/۰۹۲	۰/۰۸۸	۰/۰۳۷*	
آماره F	دوربین- واتسون	R^2_{adj}	R^2	R	
۳۵/۷۶۳	۲/۰۱۳	۰/۲۱۰	۰/۲۱۶	۰/۴۶۵	
معناداری مدل	۰/۰۰۰۵	$\Delta XFin_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 MAO_FT_{it} + \beta_2 Size + \beta_3 Age + \beta_4 Lev + \varepsilon$			

*سطح معناداری ۵

فرضیه دوم:

در جدول شماره ۴ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون فرضیه اول آورده شده است. همانطور که جدول شماره ۴ نشان می‌دهد، مقدار آماره F برابر با ۳۲/۴۲۸، بیانگر معنادار بودن مدل در سطح ۹۵ درصد است. همچنین، همانطور که جدول شماره ۴ نشان می‌دهد، مقدار R یا به عبارت دیگر رابطه ساده میان متغیرها برابر با ۰/۴۴۵ است. مقدار R^2 برابر با ۰/۱۹۸ به این معنی است که ۰/۱۹۲ درصد از خالص تغییرات مربوط به تأمین مالی خارجی شرکت‌ها را می‌توان با استفاده از متغیرهای مدل رگرسیونی پیش‌بینی کرد. همچنین، با توجه به مقدار آماره‌ی دورین واتسون که برابر با ۲/۰۱۳ است، وجود خود همبستگی سریالی مرتبه اول را در اجزای اخلال رگرسیون رد می‌کند.

همچنین، با توجه به سطح معناداری مربوطه در جدول شماره ۴ ملاحظه می‌شود که بین گزارش مشروط و خالص تغییر در تأمین مالی خارجی شرکت‌ها رابطه معناداری وجود ندارد. از این رو، فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته نمی‌شود. همچنین، نتایج متغیرهای کنترلی نشان‌دهنده آن است که بین عمر و اندازه و اهرم مالی شرکت با خالص تغییر در تأمین مالی خارجی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

جدول ۴. جدول ضرایب

متغیر وابسته: خالص تغییر در تأمین مالی خارجی					
متغیرها	ضرائب	آماره t	خطای استاندارد	سطح معناداری	
عمر شرکت	۰/۱۲۸	۳/۲۲۷	۷۳۸۰۷۹/۰۷۳	۰/۰۰۰۵*	
اندازه شرکت	۰/۴۱۹	۱۰/۳۸۸	۱۱۹۴۶۰/۷۰۱	۰/۰۰۰۵*	
اهرم مالی	۰/۲۴۱	۵/۹۳۴	۹۴۵۷۰۷/۰۱	۰/۰۰۰۵*	
گزارش مشروط	-۰/۰۰۹	-۰/۲۳۳	۳۲۸۱۳/۰۲۴	۰/۸۶۱	
مقدار ثابت	-۳۹۱۷۴۶۷۷/۱	-۰/۲۴۴	۳۵۸۴۲۰۰/۸۷۱	۰/۰۰۰۵*	
آماره F	دورین-واتسون	R^2_{adj}	خطای استاندارد	R^2	R
۳۲/۴۲۸	۲/۰۱۴	۰/۱۹۲	۳۵۶۰۷۶۲/۱	۰/۱۹۸	۰/۴۴۵
معناداری مدل	۰/۰۰۰۵	$IFin_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 MAO_FT_{it} + \beta_2 Size + \beta_3 Age + \beta_4 Lev + \varepsilon$			

*سطح معناداری ۵

فرضیه سوم:

در جدول شماره ۵ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون فرضیه اول آورده شده است. همانطور که جدول شماره ۵ نشان می‌دهد، مقدار آماره F برابر با ۵/۲۷۵، بیانگر معنادار بودن مدل در سطح ۹۵ درصد است. همچنین، همانطور که جدول شماره ۵ نشان می‌دهد، مقدار R یا به عبارت دیگر رابطه ساده میان متغیرها برابر با ۰/۱۹۶ است. مقدار R^2 برابر با ۰/۰۳۹ به این معنی است که ۰/۰۳۱ درصد از خالص تغییرات مربوط به نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی شرکت‌ها را می‌توان با استفاده از متغیرهای مدل رگرسیونی پیش‌بینی کرد.

کرد. همچنین، با توجه به مقدار آماره‌ی دوربین واتسون که برابر با ۲/۰۱۷ است، وجود خود همبستگی سریالی مرتبه اول را در اجزای اخلاص رگرسیون رد می‌کند.

همچنین، با توجه به سطح معناداری مربوطه در جدول شماره ۵ ملاحظه می‌شود که بین گزارش مشروط و نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی شرکت‌ها رابطه معناداری وجود ندارد. از این رو، فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته نمی‌شود. همچنین، نتایج متغیرهای کنترلی نشان‌دهنده آن است که بین اهرم مالی شرکت با نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی رابطه مثبت معناداری وجود دارد، اما بین عمر و اندازه شرکت با نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۵. جدول ضرایب

متغیر وابسته: نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی					
متغیرها	ضرائب	آماره t	خطای استاندارد	سطح معناداری	
عمر شرکت	۰/۰۱۸	۰/۴۲۲	۶۳/۴۵	۰/۶۳۷	
اندازه شرکت	۰/۰۱۷	۰/۳۷۹	۷/۷۶۸	۰/۷۰۵	
اهرم مالی	۰/۱۹۷	۴/۴۵۷	۸۱/۷۶	۰/۰۰۰۵*	
گزارش مشروط	۰/۰۰۱	۰/۰۲۶	۲۷/۷۰	۰/۹۷۹	
مقدار ثابت	-۳۴۳/۷۸	-۱/۴۱	۰/۱۱۸	۰/۱۵۹	
آماره F	دوربین- واتسون	R^2_{adj}	R^2	R	خطای استاندارد
۵/۲۷۵	۲/۰۱۷	۰/۰۳۱	۰/۰۳۹	۰/۱۹۶	۳۰۶/۷۵
معناداری مدل	۰/۰۰۰۵	$\frac{\Delta I_{Fini,t}}{\Delta X_{Fini,t}} = \beta_0 + \beta_1 MAO_FT_{it} + \beta_r Size + \beta_r Age + \beta_f Lev + \varepsilon$			

*سطح معناداری ۵

۸. بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری اطلاعات جمع‌آوری شده مربوط به ۷۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۹ نشان‌دهنده آن است که بین گزارش مشروط حسابرسی و خالص تغییر در تأمین مالی داخلی شرکت‌ها رابطه منفی معناداری وجود دارد. همچنین، بین گزارش مشروط حسابرسی با خالص تغییر در تأمین مالی خارجی و نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی رابطه معناداری وجود ندارد. این نتایج با نتایج پژوهش ژوئن لین و همکاران (۲۰۰۳)، لین و همکاران (۲۰۱۱)، کاباجه و همکاران (۲۰۱۲) و حساس یگانه و مدنی (۱۳۸۳) همخوانی دارد. همچنین نتایج مربوط به این پژوهش با نتایج اورگلر (۱۹۷۰) و استیس و ریمر (۱۹۷۷) همخوانی دارد.

نتیجه فرضیه اول نشان می‌دهد که بین گزارش مشروط و خالص تغییر در تأمین مالی داخلی شرکت‌ها رابطه منفی معناداری وجود دارد، این نتیجه بیانگر آن است که شرکت‌ها در سال بعد گرفتن گزارش مشروط دچار مشکلاتی در تأمین منابع داخلی می‌شوند، بنظر می‌رسد این موضوع نشان‌دهنده آن می‌باشد که گزارش مشروط احتمالاً به دلیل وجود ضعف درون‌سازمانی صادر شده، به بیان دقیقتر این

نوع گزارش بخاطر، بودن مشکلات مالی و عملیاتی شرکت‌ها صادر شده که این مشکل مالی و ضعف عملیاتی در سال بعد بطور واضحتر آشکار می‌شود.

همچنین نتایج فرضیه دوم و سوم نشان می‌دهند که بین گزارش مشروط با خالص تغییر در تأمین منابع مالی خارجی و نسبت تأمین مالی داخلی به تأمین مالی خارجی رابطه معناداری وجود ندارد، این موضوع بیانگر این است که سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان مالی نسبت به گزارش حسابرسی بی‌تفاوت هستند. با توجه به نتایج متغیرهای کنترلی که نشان می‌دهد شرکت‌های بزرگ و با عمر بیشتر دارای تأمین مالی برون‌سازمانی مناسبی هستند این موضوع می‌تواند به این دلیل باشد که سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان مالی شرکت‌ها بیشتر به اندازه و عمر شرکت یا به عبارت دیگر به شهرت شرکت‌ها به جای بررسی وضعیت مالی و اعتباری شرکت‌ها توجه می‌کنند.

نتایج پژوهش در خصوص متغیرهای کنترلی نشان‌دهنده آن است که به طور کلی بین اندازه شرکت با روش تأمین مالی داخلی شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت معناداری وجود دارد. این نتایج با مبانی نظری پژوهش سازگاری کامل دارد. افزون بر این نتایج پژوهش حاکی از آن است که بین عمر شرکت و اهرم مالی با روش تأمین مالی داخلی رابطه منفی معناداری وجود دارد. نتایج مربوط به نسبت اهرم مالی نیز با مبانی نظری پژوهش سازگاری دارد. اما در مورد شرکت‌هایی با عمر بیشتر انتظار می‌رود، در تأمین منابع داخلی با مشکل روبرو نباشند، اما نتایج پژوهش بیانگر این می‌باشد که شرکت‌هایی با عمر بیشتر در تأمین منابع داخلی دچار مشکل می‌باشند. این موضوع نشان می‌دهد که شرکت‌هایی با عمر بیشتر در بورس اوراق بهادار تهران در ایجاد منابع مالی توسط خود دچار مشکل هستند. از سوی دیگر نتایج پژوهش در خصوص متغیرهای کنترلی نشان‌دهنده آن است که بین عمر شرکت، اندازه شرکت و اهرم مالی با روش تأمین مالی خارجی شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت معناداری وجود دارد. نتایج مربوط به اندازه و عمر شرکت با مبانی نظری پژوهش سازگاری کامل دارد. اما نتایج مربوط به اهرم مالی شرکت با مبانی نظری پژوهش سازگاری ندارد. به بیان دقیق‌تر انتظار می‌رود با افزایش نسبت اهرم مالی، شرکت‌ها در تأمین مالی خارجی دچار محدودیت شوند، اما نتایج پژوهش بیانگر این موضوع نمی‌باشد. این شرایط ممکن است به دلیل عدم توجه اعتباردهندگان و سرمایه‌گذاران به میزان نسبت اهرم مالی شرکت‌ها باشد، همچنین می‌تواند ناشی از آن باشد که اعتباردهندگان و سرمایه‌گذاران در تخصیص منابع مالی خود به شرکت‌ها، اندازه و عمر شرکت یا به عبارتی اعتبار و شهرت شرکت‌ها را مورد توجه قرار می‌دهند.

۸. ۱ پیشنهادهای ناشی از یافته‌های پژوهش

با توجه به نتایج پژوهش که بیانگر این می‌باشد که سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان منابع مالی به نوع گزارش حسابرسی توجه نمی‌کنند و همچنین با توجه به اینکه نتایج پژوهش نشان می‌دهد، شرکت‌های با نسبت اهرم مالی بیشتر از تأمین منابع مالی برون‌سازمانی بیشتری برخوردارند، به سازمان‌های تأمین‌کننده منابع مالی و سرمایه‌گذاران؛ پیشنهاد می‌شود، در تخصیص منابع خود اطلاعات مالی شرکت‌ها به طور دقیق‌تر مورد بررسی قرار دهند تا در دریافت منابعی که تخصیص داده شده و منافی که باید از تخصیص این منابع دریافت کنند، دچار مشکل نشوند. همچنین با توجه به گستردگی گزارش مشروط و بی‌توجهی شرکت‌ها و استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی شرکت‌ها نسبت به این گزارش، به سازمان حسابرسی و بورس اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود با ایجاد قوانین سخت‌تری برای دریافت‌کنندگان گزارش مشروط، سبب شوند که شرکت‌ها و استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی نسبت به این گزارش حساس‌تر شده، تا موجب شود شرکت‌ها به سوی گزارش پاک و مقبول ترقیب شوند و در نهایت عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت‌ها و ذینفعان کاهش و بازار از شفافیت بیشتری برخوردار شود. همچنین با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر اینکه شرکت‌های کوچک و با عمر کمتر و همچنین شرکت‌های با وابستگی کمتر به دولت، در تأمین منابع مالی خارجی دچار مشکل هستند، به دولت، سازمان‌ها و نهادهای تأمین‌کننده منابع مالی

پیشنهاد می‌شود در خصوص افزایش رونق بازار سرمایه و رشد اقتصادی، در خصوص تأمین مالی این گونه شرکت‌ها اقدامات لازم را مبذول نمایند.

۲.۶ محدودیت‌های پژوهش

- ۱- با توجه به محدودیت‌های اعمال شده در انتخاب نمونه آماری، تعداد شرکت‌های انتخابی برخی از صنایع اندک و برخی از صنایع نیز در نمونه آماری، فاقد نماینده بود. در نتیجه این موضوع ممکن است نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد.
- ۲- از آنجایی که برای محاسبه متغیرهای پژوهش از صورت‌های مالی تهیه شده بر مبنای بهای تمام شده تاریخی استفاده شده در صورت تغییر و تعدیل اطلاعات صورت‌های مالی بر مبنای ارزش جاری ممکن است نتایج پژوهش متفاوت از نتایج فعلی باشد.

منابع

- ابزری، مهدی؛ دستگیر، محسن؛ و علی قلی‌پور (۱۳۸۶). "بررسی و تجزیه و تحلیل روش‌های تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". فصلنامه بررسی‌های اقتصادی، دوره ۴، شماره ۴، صص ۷۳-۸۹.
- حساس یگانه، یحیی و سارا یعقوبی منش (۱۳۸۲). "تأثیر گزارش‌های حسابرسی بر قیمت سهام". مطالعات حسابداری، شماره ۳، صص ۲۷-۵۸.
- حساس یگانه، یحیی و سید محمد حسین مدنی (۱۳۸۳). "تأثیر گزارش حسابرسی مستقل در تصمیم‌گیری اعتباردهندگان (بانک‌های ایران)". مطالعات حسابداری، شماره ۶، صص ۱۱۳-۱۲۸.
- ستایش، محمد حسین و گرگانی فیروزجاه، ابوالفضل (۱۳۹۱). "بررسی بررسی رابطه بین ساختار مالکیت و روش‌های تأمین مالی شرکت‌ها". پژوهشنامه حسابداری و حسابرسی، شماره ۱.
- کردستانی، غلامرضا و مظاهر نجفی عمران. (۱۳۸۹). "بررسی تأثیر روش‌های تأمین مالی بر بازده آتی سهام"، مجله پیشرفت‌های حسابداری، شماره ۵۹، صص ۷۵-۱۰۸.
- مهدوی، غلامحسین و علی غیوری مقدم (۱۳۸۹). «بررسی محتوایی اطلاعاتی گزارش مشروط حسابرسی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران». تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۶، صص ۶۸-۸۵.
- نیکخواه آزاد، علی (ترجمه) (۱۳۷۹). بیانیه مفاهیم بنیادی حسابرسی. تهران: کمیته تدوین رهنمودهای حسابرسی - سازمان حسابرسی، نشریه شماره ۱۲۱.

Arsalan, Ö., Florackis, C., and A. Ozkan (۲۰۰۶), "The role of cash holdings in reducing investment-cash flow sensitivity", *Emerging Markets Review*, Vol. ۷, No. ۴, pp. ۳۲۰-۳۳۸.

Beaver, W (۱۹۶۸). "The Information content of annual earnings announcements". *Empirical Research in Accounting: Selected Studies*, Vol. ۶ No. ۳, pp. ۶۷-۹۲.

- Benston, G. (۱۹۸۵) . “The market for public accounting services : demand, supply and regulation”. *The Journal Accounting and Publik Policy*, Vol. ۴, No. ۱, pp. ۳۳-۷۹.
- Blackwell, D. and D. Winteres (۱۹۹۷). “Monitoring , reputation, and the value of relationship banking”. *Journal of Financial Research*, Vol. ۲۰, pp. ۲۷۵-۲۸۹.
- Chul, P. and Pincus, M. (۱۹۹۷). «Internal Versus External Funding Sources and Earnings Response Coefficients», Available at SSRN: http://papers.ssrn.com/sol۳/papers.cfm?abstract_id=۲۴۹۶۰.
- Chul, P. and Pincus, M. (۲۰۰۱), “Internal vs External Funding Sources and Earnings Response Coefficients”, *Review of Quantitative Finance and Accounting*, Vol. ۱۶ pp. ۳۳-۵۲.
- Cohen, K.; Gilmore, T.; and F. Singer (۱۹۶۶). *Bank Procedure for analyzing business loan application*. Homewood, Richard Irwin: Carnegie Institute of Technology.
- Elliott, J (۱۹۸۳). “Subject to” audit opinions and abnormal security returns”. *Journal of Accounting Research*, Vol. ۲۰, No. ۲, pp. ۶۱۷-۶۳۸.
- Estes, R. and M. Reimer (۱۹۷۷). “A study of the effect of qualified auditors opinions on bankers lending decisions”. *Accounting and Business Research*, Vol. ۷, No. ۲۸, pp. ۲۵۰-۲۵۹.
- Fazzari, S.M., Hubbard, R.G., Petersen, B.C., Blinder, A.S., and J.M. Poterba (۱۹۸۸), "Financing Constraints and Corporate Investment", *Brookings Papers on Economic Activity*, Vol. ۱۹۸۸, No. ۱, pp. ۱۴۱-۲۰۶.
- Firth, M (۱۹۷۹). “Qualified audit reports and bank lending decisions”. *Journal of Bank Research*, Vol. ۹, No. ۴, pp. ۱۹۳- ۲۲۳.
- Frank, M. Z. and Goyal, V. K. (۲۰۰۳). “Testing the Pecking Order Theory of Capital Structure”, *Journal of Financial Economics*, Vol. ۶۷, No. ۲, pp. ۲۱۷.
- George, R., Kabir, R. and Qian, J. (۲۰۰۵), “Investment-Cash Flow Sensitivity and Financing Constraints: An Analysis of Indian Business Group Firms", Available at: <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=۵۳۷۴۷>, Available Online:[۲۶ Dec.۲۰۱۲].
- Hays, R. and Arnold Schilder. (۱۹۹۹). *Principles of Auditing: An International Perspective*. London: McGraw-Hill.
- Houghton, K (۱۹۸۳). “Audit Reports: Their impact on the loan decision process and outcome: an experiment”. *Accounting & Business Research*, Vol. ۱۴ No. ۵۳, pp. ۱۵-۲۰.
- Jensen, M. C. and W. H. Meckling (۱۹۷۶). “Theory of the firm : managerial behavior , agency costs and ownership structure”. *Journal of Financial Economics*, Vol. ۳, No. ۴, pp. ۳۰۵-۳۶۰.
- Jun Lin, Z.; Tang, Q.; and J. Xiao (۲۰۰۳). “An experimental study of users’ responses to qualified audit reports in china”. *Journal of International Accounting*. Vol. ۱۲, No. ۱, pp.۱-۲۲

Kabajeh, M. A.; Alshanty, A. M.; Dahmash, F. N.; and A. S. Hardan (۲۰۱۲). "Informational Content of Auditor's Report and its Impact on Making Decisions from Lenders and Management's View in the Jordanian Industrial Public Firms". *Humanities and Social Science*, Vol. ۲, No. ۱۴. pp. ۹۳-۱۰۳.

Kalay, A (۱۹۸۲). "Stockholder – bondholder conflict and dividend constraints". *Journal of Financial Economics*. Vol. ۱۰, No. ۲, pp. ۲۱۱-۲۳۳.

Lin, L. Z. and K. Hung Chan (۲۰۰۰). "Auditing Standards in China: A Comparative Analysis with Relevant International Standards and Guidelines." *The International Journal of Accounting*, Vol. ۳۵, No. ۵, pp. ۵۵۹-۵۷۷.

Lin, Z.; Jiang, Y.; and Y. Xu (۲۰۱۱). "Do modified audit opinions have economic consequences? empirical evidence based on financial constraints". *Chine Journal of Accounting Research*, Vol. ۴, No. ۳, pp. ۱۳۵-۱۵۴.

Miller, J.; Reed, s.; and R, Strawser (۱۹۹۳). "Auditing report, banker's perceptions". *Accounting Horizons*, Vol . ۴۷, No. ۷, PP. ۲۶۳-۲۶۹.

Orgler, Y. E. (۱۹۷۰). "A credit scoring model for commercial loans". *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. ۲, No. ۴, pp. ۴۳۵-۴۴۵.

Watts, R. and J. Zimmerman (۱۹۹۰). "Positive accounting theory: a ten year perspective". *The Accounting Review*, Vol. ۶۵, No. ۱, pp. ۱۳۱-۱۵۶.

The effect of qualified audit reports on financing methods

Mohammad Hosein Setayesh^{۳۷}
Associate Professor of Accounting at Shiraz University
Email: setayesh@shirazu.ac.ir

Abolfazl Gorgani Firozjah^{۳۸}
MA of Accounting at Shiraz University
Number Phone: ۰۹۱۱۸۵۶۵۰۱۲
[Email: agorganif@yahoo.com](mailto:agorganif@yahoo.com)

Abstract

The goal of this research is to investigate the relation between the qualified audit report and financing methods of listed companies of Tehran Stock Exchange. the research population includes ۷۶ listed companies of Tehran Stock Exchange during ۱۳۸۳-۱۳۸۳. The Linear regression analysis is used to hypotheses testing. Results of research hypotheses testing indicate that there is a significant negative relation between the Qualified Audit Report and internal financing of firms. Moreover, There is no significant relationship between the qualified audit report with external financing and ratio of external financing to internal financing. Results of the research about the control variables demonstrate that there is a significant positive relation between the firm size and internal financing and a significant negative relation between the firm life time and financial leverage with internal financing. Also, results show that there is a significant positive relation between the the size , life time and financial leverage of firms with external financing.

Keywords: Qualified Audit Report, financing methods, Internal financing, External financing.

^{۳۷} - Associate Professor of Accounting at Shiraz University

^{۳۸} - MA of Accounting at Shiraz University